
[2023-13-RE](#)

Causa 2023-13-RE

(Cordova Serna c/ Govern d'Andorra)

Número de registre 112-2023. Recurs d'empara

Sentència del 18 de maig del 2023

BOPA núm. 71, del 31 de maig del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 de febrer del 2023, per la representació processal de la Sra. Zuleima Milagros Cordova Serna, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 7 de febrer del 2023, dictada pel Ple del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a obtenir una resolució fonamentada en Dret i sense errors materials, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li la resolució impugnada, que declari la vulneració del dret esmentat i que retrotregui les actuacions davant el plenari del Tribunal Superior de Justícia per tal que es pronunciï sense incórrer en els errors esmentats;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 13 de març del 2023 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 3 d'abril del 2023, pel Govern;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 3 d'abril del 2023, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'una expulsió administrativa, el 12 de maig del 2022, el Tribunal Constitucional mitjançant sentència va estimar el recurs d'empara (causa 2022-7-RE) interposat per la Sra. Zuleima Milagros Cordova Serna i va declarar que s'havien vulnerat els seus drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com el seu dret a la vida privada i familiar, reconegut a l'article 13 de la Constitució. També va declarar que la recurrent tenia dret a ser indemnitzada en la quantitat que assenyalés l'òrgan competent al respecte.

1.2. La representació processal de la Sra. Zuleima Milagros Cordova Serna va presentar una acció en reconeixement de l'anormal funcionament de l'administració de Justícia, en què sol·licitava una indemnització pels danys i perjudicis soferts que quantificava en 2.723,22 €, en concepte de pèrdua salarial; 2.267,56 €, en concepte de despeses judicials per la tramitació del recurs d'empara; i una quantitat que no podia ser inferior a 10.000,00 €, en concepte de dany moral.

1.3. El 7 de febrer del 2023, el Ple del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual decidia estimar parcialment l'acció de reconeixement de l'anormal funcionament de l'Administració de Justícia pel que feia al dany moral patit i atorgava a la recurrent una indemnització de 1.200,00 € per aquest dany.

1.4. El 28 de febrer del 2023, la representació processal de la Sra. Zuleima Milagros Cordova Serna va interposar un recurs d'empara contra aquesta sentència dictada pel Ple del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a obtenir una resolució fonamentada en Dret i sense errors materials, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent en empara fonamenta el seu recurs en una vulneració del dret a la jurisdicció (article 10 de la Constitució), en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret.

- Exposa que el Tribunal Constitucional va dictar la sentència del 12 de maig del 2022, recaiguda en la causa 2022-7-RE, en virtut de la qual anul·lava la sentència del 28 de gener del 2022, dictada per la Sala Administrativa, per haver vulnerat el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret. Com a conseqüència d'aquesta sentència constitucional, va exercitar una acció davant del Ple del Tribunal Superior de Justícia per tal de poder ser indemnitzada per la vulneració del seu dret a la jurisdicció i del seu dret a la vida privada i familiar. La indemnització es demanava per tres conceptes: pèrdua salarial, honoraris d'advocat i dany moral.

La sentència del Ple del 7 de febrer del 2023 va estimar parcialment les pretensions d'aquesta part i

només va reconèixer la indemnització per dany moral i no per les despeses d'honoraris d'advocat, ni per la pèrdua salarial.

- Considera que el Ple del Tribunal Superior de Justícia ha comès una errada material respecte del seu dret a reconèixer-li el dret a ser indemnitzada per la pèrdua salarial. Entén que la sentència impugnada es fonamenta en una errada material manifesta que porta a conclusions arbitràries i contràries a dret.

- Al·lega que el Ple del Tribunal Superior de Justícia afirma que la pretensió de la indemnització per la pèrdua salarial es deriva del fet que el 7 de febrer del 2022 va ser detinguda i posada a disposició judicial quan no va ser així. La pretensió d'indemnització es fonamentava en què la pèrdua del lloc de treball derivava de la sentència de la Sala Administrativa del 28 de gener del 2022, quan havia cessat el 31 de gener i la baixa a la CASS s'havia presentat l'1 de febrer. La notificació de la sentència de l'1 de febrer, que confirmava la seva expulsió del territori de manera ferma, havia provocat la pèrdua de la seva autorització de residència i de treball i, per tant, de la seva feina.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que anul·li la resolució impugnada, que declari la vulneració del dret esmentat i que retrotregui les actuacions davant el plenari del Tribunal Superior de Justícia per tal que es pronunciï sense incórrer en els errors esmentats.

2.2. Argumentació del Ple del Tribunal Superior de Justícia

- La sentència del Ple, en el seu fonament de dret cinquè -dany salarial- refusa la concessió de la indemnització per aquest import, perquè sosté que la recurrent havia cessat en el seu lloc de treball el 31 de gener del 2022, afegint que la baixa a la CASS s'havia presentat el dia següent.

- Per tant, quan va ser detinguda el 7 de febrer del 2022, i posada en llibertat, ja no treballava enlloc, de manera que la recurrent no hauria acreditat cap dany salarial.

- Per aquest motiu, desestima la indemnització fonamentada en aquesta al·legació.

2.3. Argumentació del Govern

- El Govern no comparteix l'existència d'un error manifest i substantiu en la sentència impugnada, ja que considera que les afirmacions de la recurrent no es corresponen amb la realitat judicialitzada. Segons l'article 91 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional els fets provats són aquells que figuren com a tals en la causa i en aquesta la recurrent va haver d'abandonar el país degut a la immediatesa de la seva detenció i no de la resolució d'una setmana anterior.

- La conclusió del Ple del Tribunal Superior de Justícia és racional i lògica i s'ajusta als fets provats en autes, de manera que la desvinculació laboral de la recurrent des del 31 de gener del 2022 solament és imputable a la seva persona. Així mateix, es qüestiona la concurrència del requisit que el dany ha de ser cert i efectiu.

- Entén que allò que cerca la recurrent és una nova revisió dels criteris de legalitat ordinària, sense que la valoració de la prova efectuada pel Ple pugui merèixer la consideració de no racional, de contrària a la lògica o d'arbitrària.

- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara i que declari que no s'ha produït cap vulneració de drets fonamentals en no contenir la resolució impugnada l'error manifest al·legat.

2.4. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal al·lega que li sembla dubtós que el mateix dia 1 de febrer del 2022, quan se li notifica la sentència que confirma l'expulsió, l'empresa per la qual treballava la donés de baixa a la CASS i l'impedís treballar, quan el 7 de febrer continuava residint al Principat, a l'espera que el Servei de Policia li notifiqués quan havia de marxar.

- Considera que no existeix cap errada material, ja que la resolució dictada es fonamenta en les al·legacions mateixes de la recurrent i en la prova practicada en el marc del procediment.

- Per acabar, el Ministeri Fiscal s'oposa a la demanda d'empara en no desprendre's de les actuacions judicials cap error material, ni conclusions contràries a dret, injustificades i arbitràries, i, per tant, cap vulneració dels drets al·legats.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. El cànon de constitucionalitat respecte de l'exigència de motivació i del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret ha estat explicitat reiterades vegades per aquest Tribunal.

Així, ens hem pronunciat reiteradament sobre el deure de motivació (veg. per ex. la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, la sentència del 12 d'octubre del 2018, recaiguda en la causa 2018-21-RE, i, la sentència del 9 de setembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-34-RE).

La doctrina del Tribunal Constitucional ha estat constant en destacar que el deure de motivar les resolucions judicials, no només present a l'article 10, sinó també a l'article 86.2 de la Constitució ("*2. En tot cas, les sentències seran motivades, fonamentades en l'ordenament jurídic i notificades fefaentment*"), deriva de la necessitat que els jutges expliquin el raonament emprat per tal que els justiciables puguin entendre els motius pels quals les seves pretensions han estat totalment o parcialment rebutjades.

La motivació és una conseqüència de la bona administració de Justícia (veg. la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans recaiguda en la causa *García Ruiz c/ Espanya*, GC núm. 30544/96, del 21 de gener de 1999, §26), alhora que requereix que es recolzi en criteris objectius derivats del dret. A més, i no es pot oblidar, la motivació de les resolucions judicials i, per tant, l'explicitació de l'aparell argumentari per acollir o refusar les pretensions de les parts és aquell que possibilita que els tribunals superiors, els quals han de resoldre els recursos contra les resolucions judicials, puguin conèixer les raons en què s'ha fonamentat l'òrgan judicial *a quo* en la seva resolució.

Per últim, però no menys important, el Tribunal Europeu dels Drets Humans ha assenyalat que la motivació ha de contenir una exigència de rigor i de qualitat. I, en aquest sentit, s'han equiparat a les denegacions de justícia aquelles fonamentacions estàndards, esquelètiques o vagues (veg. la sentència recaiguda en la causa Georgiadis c/ Grècia, núm. 21522/93, del 29 de maig de 1997, §42-43, i la sentència recaiguda en la causa Higgins c/ França, núm. 134/1996/753/952, del 19 de febrer de 1998, §42-43).

3.3. El cànon de constitucionalitat en matèria de l'obtenció d'una decisió fonamentada en Dret determina que el Tribunal Constitucional només pot considerar que s'ha produït aquest dèficit quan la resolució judicial dictada es fonamenta en arguments o en una valoració probatòria absurda, contrària a la lògica o a la raó o amb errades materials patents.

Des d'aquesta òptica de l'anàlisi del respecte al cànon de constitucionalitat en seu de motivació, cal analitzar si realment el Ple del Tribunal Superior de Justícia ha incidit en una errada patent que l'hagi portat a obtenir unes conclusions que poden ser titllades de no raonables, d'il·lògiques o d'arbitràries o bé ha dictat una resolució insuficientment fonamentada.

El Ple del Tribunal Superior de Justícia raona que de la prova practicada resulta que la recurrent havia cessat en la seva feina en una farmàcia, el 31 de gener del 2022, i que la baixa a la CASS s'havia presentat l'endemà, de manera que quan va ser detinguda el 7 de febrer del 2022, i el mateix dia posada en llibertat, ja no podia acreditar cap dany salarial, perquè no treballava enlloc.

3.4. La pretensió d'acció per responsabilitat patrimonial derivat de l'anormal funcionament de l'Administració de Justícia es fonamenta (pàg. 1) en l'expulsió d'Andorra, en què la sentència de la Sala Administrativa que confirmava l'expulsió era ferma i executiva i en què el Servei de Policia, el 7 de febrer del 2022, va practicar la detenció i va posar a la recurrent a disposició judicial (pàg. 3). És cert que a la pàg. 6 la recurrent exposa que *"vaig ser transportada fins la frontera de l'Estat francès per tal d'abandonar el Principat d'Andorra, veient-me obligada a deixar-ho tot d'un dia per l'altre, sense ni tan sols poder avisar, ni al meu lloc de treball, ni al propietari del meu pis, puix, vaig ésser detinguda i expulsada de manera immediata"*, però també relata: *"Abans d'ésser expulsada treballava a la Farmàcia X, percebent un salari brut de 1.361,61.- euros. A conseqüència de la meva expulsió, no vaig poder reincorporar-me al món laboral fins al mes d'abril del 2022 i, per tant, l'expulsió m'ha ocasionat la pèrdua d'ingressos dels meus salaris corresponents als mesos de febrer i març del 2022, extrem pel qual he d'ésser indemnitzada, puix, si no s'hagués procedit a la meva expulsió del Principat, jo hagués seguit treballant i percebent el meu salari"*.

La sentència del Ple fonamenta la desestimació de la indemnització per pèrdua salarial en el fet que, segons el seu criteri, la recurrent no treballava el 7 de febrer del 2022 quan va ser detinguda, de

manera que una indemnització per aquest concepte no era procedent. No obstant això, no es pronuncia respecte de les alegacions de la recurrent sobre el fet que va ser a conseqüència de l'expulsió el motiu pel qual va perdre els ingressos de febrer i de març del 2022 i, en relació amb els quals, també coincideix l'activació de l'orde d'expulsió per part del Servei de Policia de l'1 de febrer, així com la baixa a la CASS, aquell mateix dia.

3.5. No hi ha cap explicació raonada o lògica en relació amb la baixa de l'empresa ocorreguda el 31 de gener i la baixa a la CASS de l'endemà, l'1 de febrer, i si aquestes resulten de la fermesa de la sentència d'expulsió del 28 de gener del 2022 de la Sala Administrativa -nexa de causalitat. I tampoc es pot considerar una argumentació lògica i raonable aquella que se centra exclusivament en el 7 de febrer -dia de la detenció de la recurrent per ser expulsada- i no aborda amb detall els motius de la pèrdua de treball en una data anterior – el 31 de gener del 2022- i si aquesta era conseqüència o no de la sentència de la Sala Administrativa que confirmava l'orde d'expulsió.

En definitiva, l'exigència de motivació requeria analitzar si l'expulsió havia ocasionat la pèrdua del treball i, d'aquí la indemnització sol·licitada, i no limitar-se a la fita temporal, en què després del pronunciament de la sentència administrativa, la recurrent va ser detinguda per ser expulsada, una vegada ja havia finalitzat la seva relació laboral i ja havia estat donada de baixa a la CASS.

En no haver-ho fet així, el Ple no ha analitzat part de les pretensions exercitades i ha assolit unes conclusions que no es poden entendre com a lògiques o versemblants.

3.6. Les consideracions anteriors justifiquen l'estimació del recurs d'empara, a l'entendre que s'ha vulnerat el dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució).

3.7. L'estimació del recurs d'empara comporta que no s'escaigui efectuar cap pronunciament respecte de les costes processals (article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara 2023-13-RE interposat per la representació processal de la Sra. Zuleima Milagros Cordova Serna.
2. Declarar que s'han vulnerat els seus drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.
3. Anul·lar la sentència del Ple del Tribunal Superior de Justícia del 7 de febrer del 2023.
4. Retrotraure les actuacions davant del Ple del Tribunal Superior de Justícia.
5. No efectuar cap pronunciament en matèria de costes processals.
6. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la recurrent, al Govern, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 18 de maig del 2023.

Jean-Yves Caullet Joan Manel Abril Campoy

President Vicepresident

Dominique Rousseau Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat Magistrat